

AVIZ
**referitor la propunerea legislativă pentru modificarea și completarea
Legii nr.273/2004, privind regimul juridic al adopțiilor
cu modificările și completările ulterioare**

Analizând propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.273/2004, privind regimul juridic al adopțiilor cu modificările și completările ulterioare, transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.B445 din 25.09.2008,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează negativ propunerea legislativă, pentru următoarele considerente:

1. Propunerea legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea Legii nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției, urmărindu-se simplificarea procedurii de adopție, prin instituirea unei dispoziții potrivit căreia consimțământul părinților firești la adopție să fie dat o singură dată, în fața instanței judecătorești, în momentul soluționării cererii de deschidere a procedurii de adopție.

Totodată, se reglementează și posibilitatea pierderii dreptului părinților firești de a consimți la adopție dacă au fost decăzuți din drepturile părintești sau dacă li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părintești.

2. În raport cu obiectul său de reglementare, propunerea legislativă se încadrează în categoria legilor organice, împrumutând caracterul actului normativ asupra căruia se realizează intervenția legislativă. În

aplicarea dispozițiilor art.75 alin.(1) din Constituția României, republicată, prima Cameră sesizată este Senatul.

3. Având în vedere obiectul prezentului proiect de act normativ, semnalăm că normele propuse nu se corelează cu legislația în vigoare referitoare la respectarea și garantarea drepturilor copilului, **adoptată în concordanță** cu prevederile Convenției Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, ratificată prin Legea nr.18/1990, republicată, și ale celorlalte acte internaționale în materie la care România este parte.

În conformitate cu prevederile art.2 din Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, **orice alte reglementări adoptate în domeniul respectării și promovării drepturilor copilului**, precum și orice act juridic emis sau, după caz, încheiat în acest domeniu se subordonează cu prioritate **principiului interesului superior al copilului**. Același principiu **va prevala în** toate demersurile și **deciziile care vizează copiii**, întreprinse de autoritățile publice și de organismele private autorizate, precum și **în cauzele soluționate de instanțele judecătorești**. Autoritățile publice și organismele amintite **sunt obligate să implice familia** în toate deciziile, acțiunile și măsurile privitoare la copil și să **sprijine îngrijirea, creșterea și formarea, dezvoltarea și educarea acestuia în cadrul familiei**.

Un argument în plus în privința neconcordanței noilor dispoziții cu legislația referitoare la garantarea drepturilor copilului îl constituie art.147 din Legea nr.272/2004, ale cărui prevederi nu au fost respectate, dat fiind că propunerea legislativă nu este însoțită de avizul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului.

4. Potrivit expunerii de motive, legislația actuală este defectuoasă și bazată pe prejudecăți, întrucât prezentarea părinților naturali la toate etapele procedurii de adopției ar constitui o încălcare a Constituției și a unui număr de acte internaționale în materia protecției drepturilor copilului, **fără a se preciza, însă, care sunt dispozițiile concrete încălcate**.

În plus, tot în expunerea de motive, se arată că procesul adopțiilor este îngreunat de încercările de reintegrare a copilului în familia naturală, reducându-i acestuia șansele de a fi adoptat de la o vârstă fragedă.

De fapt, actualul regim juridic al adopției este în perfectă concordanță, atât cu legislația internă referitoare la protecția copilului, cât și cu instrumentele internaționale la care România este parte, în aceeași materie. Astfel, potrivit art.5 alin.(1) din Legea nr.273/2004, **adopția se încheie numai dacă aceasta este în interesul superior al copilului**, iar potrivit art.8 din Convenția europeană în materia adopției de copii, încheiată la Strasbourg la 24 aprilie 1967, la care România a aderat prin Legea nr.15/1993, „autoritatea competentă nu va pronunța o adopție decât dacă și-a format convingerea că adopția va fi în interesul copilului”.

Pe de altă parte, așa cum reiese din art.30 din Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, unul din drepturile fundamentale ale **copilului este de a crește alături de părinții săi**, părinții având, la rândul lor, dreptul de a primi informațiile și asistența de specialitate necesare în vederea îngrijirii, creșterii și educării copilului.

În același sens sunt formulate și art.33 și art.34 din Legea nr.272/2004, ale căror texte le redăm:

„Art.33. – Copilul nu poate fi separat de părinții săi sau de unul dintre ei, împotriva voinței acestora, cu excepția cazurilor expres și limitativ prevăzute de lege, sub rezerva revizuirii judiciare și numai dacă acest lucru este impus de interesul superior al copilului.

Art.34. – (1) Serviciul public de asistență socială va lua toate măsurile necesare pentru depistarea precoce a situațiilor de risc care pot determina separarea copilului de părinții săi, precum și pentru prevenirea comportamentelor abuzive ale părinților și a violenței în familie.

(2) Orice separare a copilului de părinții săi, precum și orice limitare a exercițiului drepturilor părintești trebuie să fie precedate de acordarea sistematică a serviciilor și prestațiilor prevăzute de lege, cu accent deosebit pe informarea corespunzătoare a părinților, consilierea acestora, terapie sau mediere, acordate în baza unui plan de servicii.”

Din aceste reglementări rezultă, cât se poate de clar, că **locul copilului este alături de părinții săi firești, de care nu poate fi separat dacă aceștia nu consimt**, decât în situații expres prevăzute de lege, și dacă respectă interesul superior al copilului, **separarea fiind în mod obligatoriu supusă condiției revizuirii judiciare**, iar părinții ar trebui să beneficieze de informare, consiliere, terapie sau mediere, așa

încât copilul să poată fi îngrijit, crescut și educat de o manieră aptă să asigure dezvoltarea sa armonioasă.

5. În ceea ce privește **art.I pct.1** referitor la pierderea dreptului părinților firești de a consimți la adopție, semnalăm că aceasta nu ține cont de dispozițiile legale în materia decăderii din drepturile părintești și a interzicerii drepturilor părintești.

Decăderea din drepturile părintești este o sancțiune civilă, prevăzută de art.109 din Codul familiei și se poate lua numai pentru greșeli de o anumită gravitate, motivele fiind limitativ prevăzute de lege. În cazul în care au încetat împrejurările care au dus la decădere și nu mai există nici o primejdie pentru minor, **instanța judecătorească poate reda părintelui exercițiul drepturilor părintești** (art.112 din Codul familiei).

În completarea acestor dispoziții vin prevederile art.37 din Legea nr.272/2004, potrivit căreia Direcția generală de asistență socială și protecția copilului **este obligată să ia toate măsurile necesare pentru ca părinții decăzuți din drepturile părintești, precum și cei cărora le-a fost limitat exercițiul anumitor drepturi să beneficieze de asistență specializată** pentru creșterea capacității acestora de a se ocupa de copii, **în vederea redobândirii exercițiului drepturilor părintești**. În cazul în care părinții solicită redarea exercițiului drepturilor părintești, aceștia beneficiază de **asistență juridică gratuită**, în condițiile legii.

De asemenea, în legea penală este reglementată pedeapsa complementară ori accesorie a interzicerii drepturilor părintești – art.64 lit.d) și art.71 din Codul penal -, aceste sancțiuni cunoscând regimuri diferite de aplicare și executare și, prin urmare, **efecte diferite**.

În aceste condiții, nu se justifică instituirea, prin modificarea **art.12 alin.(2)** din Legea nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției, a unei norme cu caracter de **regulă** potrivit căreia **decăderea sau interzicerea drepturilor părintești atrag în mod automat și pierderea dreptului de a consimți la adopție**. De altfel, Legea nr.273/2004 cuprinde o dispoziție care ar putea justifica aprobarea adopției în absența consimțământului părinților, dar aceasta are caracter de **excepție**:

„Art.13. – În mod excepțional, instanța judecătorească poate trece peste refuzul părinților firești sau, după caz, al tutorelui de a consimți la adopția copilului, dacă se dovedește, prin orice mijloc de

probă, că aceștia refuză în mod abuziv să-și dea consimțământul la adopție și instanța apreciază că adopția este în interesul superior al copilului, ținând seama și de opinia acestuia dată în condițiile art.11 alin.(1) lit.b), cu motivarea expresă a hotărârii în această privință.”.

6. Prin modificarea **art.15 alin.(1)**, propusă la pct.2, se urmărește ca părinților firești să nu le fie solicitat consimțământul la adopție decât o singură dată, la momentul deschiderii procedurii de adopție, solicitarea acestuia în alte etape fiind interzis.

Semnalăm că, prin Decizia Curții Constituționale nr.369 din 20 martie 2008 a fost respinsă excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.15 alin.(1) din Legea nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției. Analizând actuala redactare a art.15 alin.(1), Curtea Constituțională a constatat referitor la consimțământul părinților firești, că acesta constituie o condiție de fond la adopția copilului, **urmând a fi exprimat în mod liber, necondiționat și numai după ce aceștia au fost informați asupra consecințelor adopției**, în special asupra **încetării legăturilor lor de rudenie cu copilul**. Consimțământul, însă, este de ordin general și nu are în vedere persoana sau familia adoptatoare.

Curtea a constatat că prevederile art.15 alin.(1) privind exprimarea consimțământului părinților firești, la momentul deschiderii procedurii adopției, sunt în acord atât cu dispozițiile constituționale privind familia, viața familială și protecția copiilor și a tinerilor, ce se regăsesc în art.26, art.48 și art.49 din Constituție, cât și cu interesul superior al copilului.

De asemenea, Curtea a reținut că prevederile criticate nu contravin nici art.20 din Constituție, raportat la art.8 privind dreptul la respectarea vieții private și de familie din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În plus, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.102/2008, Legea nr.273/2004 a fost completată prin introducerea **art.36¹**, potrivit căruia **instanța poate solicita din nou consimțământul la adopție** al părinților firești, dacă există indicii că după data la care consimțământul a devenit irevocabil, **au intervenit elemente noi**, de natură să determine revenirea la consimțământul anterior.

7. În ceea ce privește modificarea **art.15 alineatul (1¹)** și abrogarea **art.16¹**, semnalăm că intervențiile legislative sunt lipsite de obiect, textele respective neexistând.

În plus, în cadrul textului modificator propus pentru inexistentul **art.15 alineatul (1¹)**, se stipulează că, atunci când părinții s-au aflat în imposibilitate de a exprima consimțământul adopției, acesta să se dea în fața instanței în cadrul unei **acțiuni privind constatarea exprimării consimțământului**.

Acțiunea în constatare este reglementată prin art.111 Codul de procedura civilă și reprezintă o cerere prin care reclamantul urmărește obținerea prin justiție a constatării existenței sau inexistenței unui drept.

Tipul de acțiune propusă de inițiatori include chiar în denumire o contradicție în termeni, cerându-se să se constate, **nu existența sau inexistența unui drept** (de fapt, nu există nici un drept a cărui existență ar trebui constată), ci **exprimarea unui consimțământ care nu a fost dat**. Este evident că, printr-o asemenea acțiune, s-ar ajunge la eludarea condiției obținerii consimțământului părinților firești, cu atât mai mult cu cât se instituie și un termen de 60 de zile în care aceștia ar avea dreptul de a-l exprima.

8. La pct.4 se propune modificarea **art.16 alin.(2)**, **noul text fiind același** cu cel existent în actul normativ de bază.

PREȘEDINTE

dr. Dragoș ILIESCU

București

Nr. 1262/20.10.2008